

BIELA KNIHA KOMISIE O ŽALOBÁCH O NÁHRADU ŠKODY PRE PORUŠENIE ANTITRUSTOVÝCH PRAVIDIEL

1. Čo je jadrom tohto problému?

Osoby poškodené v dôsledku porušenia právnych predpisov o hospodárskej súťaži v súčasnosti nedostávajú kompenzáciu, ktorá im patrí.

Každoročne ide o miliardy eur, čo znamená, že vinníkom sa vo všeobecnosti darí veľmi ľahko sa vyhnúť postihu za nezákonné konanie.

Európska únia si stanovila za prioritu nájsť spôsob, ako odstrániť túto nespravodlivosť.

2. Aké je pozadie tohto problému? Prečo by sa mala na jeho riešení podieľať EÚ?

Právomoci aj zdroje orgánov pre hospodársku súťaž potrebné na presadzovanie potrestania množstva zistených porušení právnych predpisov o hospodárskej súťaži sú obmedzené.

Pravidlá a postupy upravujúce problematiku občianskoprávnej zodpovednosti pred vnútroštátnymi súdmi v skutočnosti nepostačujú na zabezpečenie kompenzácie pre osoby poškodené v dôsledku porušenia právnych predpisov o hospodárskej súťaži (žaloby o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel). Takéto prípady si vyžadujú veľmi zložitú vecnú a ekonomickú analýzu, pričom kľúčové dôkazy sú často nedostupné alebo ich žalovaní zatajujú, v dôsledku čoho dochádza k nepriaznivému pomeru podstúpeného rizika a prínosu pre žalobcov.

Okrem uvedených skutočností tu zohráva úlohu aj rozhodnutie Európskeho súdneho dvora z roku 2001, v ktorom sa uvádza, že osoby poškodené v dôsledku existencie kartelov a ďalších porušení antitrustových právnych predpisov – či už ide o spotrebiteľov alebo o podniky – majú nárok na náhradu (kompenzáciu) utrpenej ujmy.

Táto biela kniha je potrebná na to, aby sa dosiahol pokrok v diskusii o tom, ako zabezpečiť účinný prístup osôb poškodených v dôsledku porušenia právnych predpisov o hospodárskej súťaži k spravodlivosti.

Predstavuje ďalší krok po uverejnení zelenej knihy z roku 2005, po verejnej konzultácii a hlasovaní Európskeho parlamentu v roku 2007, z ktorých vyplynulo, že EÚ by mohla priniesť pozitívnu zmenu v tejto oblasti.

V tejto fáze diskusie je jasné, že ani opatrenia výlučne na úrovni Spoločenstva, ani opatrenia výlučne na úrovni členských štátov nebudú postačovať na vyriešenie uvedených problémov. Bude potrebné vyvinúť spoločné úsilie tak zo strany EÚ, ako aj členských štátov.

3. Aké konkrétne politické odporúčania prináša táto biela kniha?

Odporúčania v nej obsiahnuté sa nesú v znamení strednej cesty medzi prekážkami stojacimi v ceste poskytovaniu kompenzácií, ktoré v súčasnosti existujú vo väčšine členských štátov EÚ, a nadmernými stimulmi vedúcimi k priveľkému množstvu súdnych sporov v niektorých mimoeurópskych právnych systémoch.

Ide o tieto hlavné odporúčania:

- Biela kniha odporúča **kolektívne mechanizmy odškodnenia prostredníctvom žalôb podaných v zastúpení**, ktoré by podávali napríklad uznávané združenia spotrebiteľov, a prostredníctvom **kolektívnych žalôb typu opt-in**, v ktorých sú spojené individuálne nároky viacerých poškodených osôb. Kolektívne mechanizmy odškodnenia sú potrebné na zabezpečenie toho, aby prístup k spravodlivosti mali aj veľké skupiny poškodených osôb s nárokmi nízkej hodnoty. Tieto poškodené osoby by sa bez takejto možnosti nikdy neobrátili na súd. Kolektívne mechanizmy odškodnenia by však zároveň nemali byť stanovené tak, aby boli neprimerane nákladné pre žalovaného alebo aby naopak podnecovali k podávaniu neopodstatnených žalôb;
- Aby sudca mohol získať celkový obraz o danej veci, stranám by sa nemalo dovoliť, aby si ponechávali príslušné dôkazy pre seba. Príkladom **poskytovania príslušných dôkazov, nad ktorým by dohliadal sudca**, je **systém**, ktorého výsledkom je vytvorenie podmienok pre spravodlivé súdne konanie, v ktorom majú obe strany **rovnaký prístup k dôkazom**. Nebolo by však žiaduce prijať ďalekosiahlejšie alternatívy, ako je automatické priznanie práva na rozsiahle poskytovanie dôkazov v štádiu pred začatím súdneho konania, pretože by to mohlo viesť k zneužitiu procedurálnych postupov, pri ktorých by žalovaní urovnali svoj spor len preto, aby sa vyhli neprimeraným nákladom;
- Nezákonné zvýšenie ceny, ktoré bolo uložené na priamych zákazníkov porušovateľa, môžu títo preniesť na svojich vlastných zákazníkov, a tak sa uvedené zvýšenie ceny môže prenášať v distribučnom reťazci ďalej, až ku konečnému zákazníkovi. V záujme zabezpečenia toho, aby porušovateľ nemusel kompenzovať svojich priamych zákazníkov za zvýšenie ceny, ktoré títo preniesli ďalej, biela kniha **umožňuje** porušovateľovi, aby sa **na svoju obhajobu mohol odvolávať na prenesenie škody na ďalšie osoby**. Aby sa však predišlo tomu, že sa porušovateľ takýmto spôsobom vyhne zodpovednosti, biela kniha odporučí, aby sa prípadným poškodeným osobám **uľahčilo dokazovanie prenesenia nezákonne vzniknutých nákladov** až na nich; a
- Napokon, **aby sa predišlo časovej náročnosti a nákladom na opakované súdne spory**, Komisia v súlade so svojou súčasnou praxou týkajúcou sa jej rozhodnutí odporúča, aby sa **konečné rozhodnutia orgánov členských štátov pre hospodársku súťaž vo veci porušenia právnych predpisov považovali za dostatočný dôkaz uvedeného porušenia** v následných konaniach o náhradu škody.

4. Aké kroky budú nasledovať po uverejnení bielej knihy?

Zatiaľ čo zelená kniha predkladá rôzne možnosti, biela kniha je dokument obsahujúci viac rozpracovaný návrh ďalšieho postupu – spravidla ide o záverečný dokument určený na konzultáciu, ktorý je vydaný pred prípravou návrhu právneho predpisu. Po tejto bielej knihe bude preto nasledovať široká verejná konzultácia. Z tohto dôvodu je dôležité zabezpečiť dôkladné pochopenie návrhov obsiahnutých v bielej knihe a poskytnutie príslušnej spätnej väzby a zároveň zabezpečiť, aby došlo k ich integrácii do príslušnej činnosti Komisie. Práve od uvedenej verejnej konzultácie bude závisieť časové rozvrhnutie všetkých budúcich právnych predpisov v tejto oblasti.

Ak chcete predložiť na zváženie svoje stanovisko k tejto bielej knihe, môžete do 15. júla 2008 napísať, a to buď e-mailom na adresu:

comp-damages-actions@ec.europa.eu

alebo poštou na adresu:

European Commission
Directorate-General for Competition
Damages actions for breach of EC antitrust rules
B-1049 Bruxelles

Bežnou praxou Generálneho riaditeľstva pre hospodársku súťaž je uverejňovať príspevky prijaté v rámci verejnej konzultácie. Je však možné požiadať, aby príspevky alebo ich časti neboli uverejnené. Ak si želáte, aby Váš príspevok nebol uverejnený, uveďte to, prosím, zreteľne na prednej strane príspevku a pošlite verziu svojho príspevku, ktorá nie je dôverná Generálnemu riaditeľstvu pre hospodársku súťaž na uverejnenie.